

Pápai Tamás László
Erzsébettelepi iskola 1908–1927

Erzsébettelepen lakó 200 iskolás jellemzően Kőbányára járt iskolába, csupán a település középpontjához közelebb fekvő területekről (a gyári kolóniákból és a Gyömrői út környékéről) jártak be a messzi lőrinci elemi iskolába. Már 1905-ben „*hétről-hétre kapjuk a panaszokat Erzsébettelepről, hogy a tanügyi állapotokkal megelégedve egyáltalán nincs az erzsébettelepi polgárság. Szentlőrincpuszta tulsó szélére építette föl a közoktatási kormány a lőrinci iskolát 70 ezer korona költségen s az egyóra járásnyira levő Erzsébettelep tanulóserégének rossz időben lehetetlen megközelíteni a puszta tulsó szélén levő iskolakastélyt*”.¹ 1907 tavaszán felvetődött – a Rendessyteleppel együtt –, hogy iskolát építenek a tanulóknak. A helyzet sürgősségére való tekintettel – mivel iskolaépületet nem tudtak építeni –, az 1907. augusztus 1-jétől 1910. július 31-éig tartó időtartamra (évi 1060 koronáért) bérbe vették Bányay Dömétől annak telep szélén lévő házát.² A szerződés ellenére az oktatás nem indult meg, így az iskoláztatás még egy évig probléma maradt. „*Az Erzsébet-telepen lakók gyermekei még most is iskoláztatás nélkül vannak. Tud-e erről az előljáróság? A kőbányaiak nem fogadják őket mert helyük nincs. Szent Lőrincre nem adhatják, mert ebben a rossz időben a gyermekek nem járhatnak oly borzasztó messzire.*”³ Végül 1908 februárjában elkezdtek szervezni egy kéttanítós iskolát,⁴ amely 1908 szeptemberében indult el La Borda Ilona és Joanovics Döme tanító vezetésével Bányayék házában, a mai Felsőcsatári út és Töhötöm utca sarkán (Felsőcsatári út 93.). 1909-ben már 70-en tanultak itt.⁵ A bérlet lejáta után ismét megoldást kellett keresni az elhelyezésre. Ekkor vásárolt meg 1910. május 14-én Kispeszt község 3864 koronáért egy 600 □öles területet a Souheitl téglagyártól a mai Felsőcsatári út 27. szám alatt, és építettek fel egy „angol mintaiskolát”, mellyel hosszútávra megoldották az erzsébettelepi iskola kérdését.⁶

A Kund utcai elemi iskola épületét 1927 augusztusában adták át. A Felsőcsatári úti ún. „palaiskola” épületében a diákok kiköltözése után előbb árverési raktárat és népkonyhát állítottak fel, majd 1931-ben az Erzsébettelepi Katolikus Legényegylet költözött be, de itt tartotta üléseit az 1921-ben alakult Erzsébettelepi Népkör is. 1950 után a Magyar Állam tulajdonába ment át, 1977-ben az ingatlankezelő vállalatot jegyezték be kezelőként.

---

¹ Kispeszt-Szt-Lőrinci Ujság, V. évf. 22. sz. 1905. június 4. 1–2. o.

² BFL XV.37.d 153252 hrsz.

³ Kispeszt-Szentlőrinci Lapok, VII. évf. 49. sz. 1907. december 8. 3. o. és 40. sz. 1907. október 6. 4. o.

⁴ Magyarország, XV. évf. 40. sz. 1908. február 14. 14. o.

⁵ Kispeszt-Szentlőrinci Lapok, VIII. évf. 39. sz. 1908. szeptember 27. 5. o. és IX. évf. 39. sz. 1909. szeptember 26. 4. o.

⁶ Megjegyzendő, hogy a vásárláskor a mai Felsőcsatári út még nem volt kiépítve, csupán a túloldalon, a Kertész-féle telkeken álltak házak, az iskola a vasút menti gyáraktól, valamint a Guttman- és a tisztviselőteleptől egyaránt távol esett – igaz lényegesen közelebb volt, mint a Wlassics Gyula utcai elemi iskola, vagy bármely kőbányai tanintézmény. Pestszentlőrinc 1910. január 1-jével vált el Kispesztől, valószínűleg azonban Kispeszt testülete kezdte meg a tárgyalást a telek megvételéről, így az az államosításig Kispeszt község tulajdonában maradt.

BFL XV.37.d 153019 hrsz., Kispeszt-Szentlőrinci Lapok, IX. évf. 11. sz. 1909. március 14. 4. o. és Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye II. kötet. Szerk.: Borovszky Samu, Budapest, 1911. 208. o.